

Regelbunden tillsyn i Saltängsskolan och Hasselfors skola

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–6

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Laxå kommun under hösten 2009 och besökt Saltängsskolan och Hasselfors skola den 9-10 september 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har huvudmannen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 8 mars 2010.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. I Saltängsskolan och Hasselfors skola intervjuades rektorn, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolorna

Tabell 1: Antal elever på Saltängsskolan och Hasselfors skola

Saltängsskolan	Antal elever
Förskoleklass	19
Grundskola	85

Källa: Skolans rektor

2 (19)

Saltängsskolan ligger i centrala Laxå. På skolan finns förskola för 5-åringar, förskoleklass - årskurs 6 och skolbarnomsorg, cirka 130 elever totalt. Den pedagogiska personalen är indelad i arbetslag och består av lärare, speciallärare, barnskötare, förskollärare och fritidspedagoger.

Hasselfors skola	Antal elever
Förskoleklass	7
Grundskola	41

Källa: Skolans rektor

Hasselfors skola är en liten skola som ligger mellan sjöarna Toften och Teen cirka 17 km från Laxå. För närvarande går ett 40-tal elever på skolan och antalet varierar något år från år. Eleverna är fördelade på en förskoleklass, en 1-2-3:a och en 4-5-6:a. På skolan finns förskollärare, klasslärare och resurslärare.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Tabell 2: Resultat på nationella ämnesprov i årskurs 5

		2008		2009	
		Saltängs-skolan	Riket	Saltängs-skolan	Riket
Andel (%) elever som nått kravnivån på samtliga delprov på de nationella ämnesproven	Engelska	81	85	77	87
	Matematik	43	72	85	73
	Svenska	72	71	77	72
	Svenska som andraspråk	..	56	..	61

Tabell 3: Resultat på nationella ämnesprov i årskurs 5

		2008		2009	
		Hasselfors skola	Riket	Hasselfors skola	Riket
Andel (%) elever som nått kravnivån på samtliga delprov på de nationella ämnesproven	Engelska	100	85	88	87
	Matematik	100	72	88	73
	Svenska	100	71	88	72
	Svenska som andraspråk	..	56	..	61

Källa: Uppgifter från skolorna, 2009-11-05. Uppgifter på riksnivå för variabeln nationella ämnesprov presenteras utifrån ett obundet slumpvis urval om 200 skolor, från vilka Skolverket samlar in uppgifter om måluppfyllelse på de nationella ämnesproven. För svenska och svenska som andraspråk är delprov 3 för 2006 och delprov 4 för 2007 exkluderade på grund av stora bortfall.

.. = Uppgift kan ej visas, då resultatuppgiften baseras på färre än 10 individer.

Kommentar och bedömning:

Resultaten vid de nationella ämnesproven i årskurs 5 visar 2008 på ett resultat som är över snittet i riket. Resultaten har inte diskuterats och analyserats övergripande i skolan och resultaten redovisas inte i kvalitetsredovisningen 2008.

Skolorna redovisar inte heller kunskapsresultat i något ämnen. I skolans kvalitetsredovisning saknas uppföljning av elevernas kunskapsresultat.

Eftersom skolan inte gör någon uppföljning av i vilken mån eleverna når mål att uppnå i samtliga ämnen i årskurs 5 kan Skolinspektionen inte bedöma måluppfyllelsen avseende kunskapsresultaten. Skolan måste genomföra en uppföljning av kunskapsresultaten och förbättra måluppfyllelsen.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat**Bedömningspunkter****1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.**

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Lärarna ska, enligt avsnitt 2.7 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94), utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling. Enligt 2 kap. 6 § grundskoleförordningen finns för varje ämne en kursplan. I kursplanen anges de mål som undervisningen ska sträva mot och de mål som eleverna ska ha uppnått efter det femte och nionde skolåret. I kursplanerna för ämnena matematik, svenska och svenska som andra språk anges även de mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det tredje skolåret.

Det framkommer vid tillsynen att lärarna följer upp elevernas kunskapsutveckling främst i ämnena svenska, matematik och engelska. Olika typer av uppföljningar och diagnoser görs men även resultaten på de nationella proven används för att följa elevernas kunskapsutveckling. Vid intervjuer framkommer att det inte förekommer kunskapsuppföljning i övriga ämnen och det har inte efterfrågats av skolledningen. Lärarna berättar att de följer upp andra ämnen också men att det är något de har som egen kunskap och arbetet med denna uppföljning är inte strukturerad och dokumenterad. I Saltängsskolan finns underlag i form av träd och ett arbetsmaterial kallat "Jag kan" för uppföljning i engelska, matematik och svenska. Enligt rektorn ska ett digitaliserat system för uppföljning införas och inför detta diskuteras uppföljning.

Skolinspektionen bedömer att lärarna inte följer upp och utvärderar varje elevs

kunskapsutveckling i samtliga ämnen i tillräcklig utsträckning.

Lärarnas uppföljning och utvärdering av varje elevs kunskapsutveckling är en förutsättning för att rektorn ska kunna följa upp och utvärdera skolans samlade resultat se vidare avsnitten 1.2.3 och 3.4.1 i denna rapport.

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
I 2 kap. 6 § grundskoleförordningen och i Lpo 94, 2.7 Bedömning och betyg står det att för varje ämne finns en kursplan. I kursplanen anges de mål som undervisningen skall sträva mot, och de mål som eleverna skall ha uppnått efter det femte och det nionde skolåret. I kursplanerna för ämnena matematik, svenska och svenska som andraspråk anges även de mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det tredje skolåret. Läraren ska utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Enligt lärarna finns det endast krav, från rektor, på att engelska, matematik och svenska ska följas upp och utvärderas. I det fall en elev har problem eller av olika orsaker inte når målen i något av de övriga ämnena meddelar lärarna detta i samband med utvecklingssamtalet. Genom införandet av ett digitalt system för att redovisa resultat ska elever och målsmän kunna på ett överskådligt sätt följa kunskapsutvecklingen men systemet är ännu inte infört. Lärarna genomför utvecklingssamtal och skriver individuella utvecklingsplaner för alla elever. Enligt lärare, elever och ledning är kvaliteten på hur lärarna beskriver kunskapsutvecklingen i de individuella utvecklingsplanerna skiftande. Skolinspektionen bedömer att skolan måste intensifiera arbetet med att allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling och redovisa detta för hemmen.

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Vid utvecklingssamtalet ska läraren enligt 7 kap. 2 § grundskoleförordningen i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Den individuella utvecklingsplanen kan även innehålla omdömen om elevens utveckling i övrigt inom ramen för läroplanen, om rektorn beslutar det. Överenskommelser mellan läraren, eleven och elevens vårdnadshavare vid utvecklingssamtalet ska alltid dokumenteras i utvecklingsplanen. Rektorn beslutar om utformningen av sådan skriftlig information som ges i utvecklingsplanen. Under utvecklingssamtalet skrivs elevens individuella utvecklingsplan. De individuella utvecklingsplaner som inspektörerna tar del av är av varierande kvalitet och fokuserar främst på elevens sociala utveckling, engelska, matematik samt svenska. Övriga ämnen ges inte samma utrymme. De individuella mål som lärare och elev kommit överens om och skrivit i den individuella utvecklingsplanen är inte kopplade till nationella mål och de flesta är svåra att utvärdera. Det är omöjligt att förstå när det satta målet är uppnått. Formuleringar som att eleven ska arbeta mer eller läsa mer är vanliga. Inspektörerna noterar att eleverna överlag har en svag uppfattning om varför och hur en individuell utvecklingsplan kan stödja elevens kunskapsutveckling. Elevernas utvecklingsplaner är inte ett aktivt verktyg i elevernas lärande. I samband med att de individuella utvecklingsplanerna skrivs bedöms också om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne. Även dessa omdömen har ovanstående brister. Skolinspektionen konstaterar att skolans individuella utvecklingsplaner och omdömen inte är utformade i enlighet med förordningens krav.

1.3 Bedömning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 2 kap. 6 § grundskoleförordningen finns det för varje ämne en kursplan. I kursplanen anges de mål som undervisningen ska sträva mot, och de mål som eleverna skall ha uppnått efter det femte och det nionde skolåret. I kursplanerna för ämnena matematik, svenska och svenska som andraspråk anges även de mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det tredje skolåret.

Enligt lärarna finns det en stor osäkerhet när det gäller hur elever ska bedömas. De har i alltför liten omfattning diskuterat frågan och de nationella målen är inte diskuterade och heller inte styrande. I de ämnen där det finns nationella prov, det vill säga engelska, matematik och svenska finns det en viss diskussion utifrån de prov som görs. Lärarna uppfattar det inte som ett krav att de på något sätt ska redovisa hur de bedömer eleverna. Det är, enligt lärarna, upp till dem hur och på vad eleverna bedöms.

Någon pedagogisk diskussion kring bedömning förekommer inte. Enligt rektorn kommer ett nytt it-baserat system för redovisning av elevers kunskapsutveckling att medföra att diskussion kring bedömning påbörjas.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste förbättra sitt arbete med att bedöma elevernas kunskapsutveckling.

1.4 Genomförande av utbildningen**Bedömningspunkter****1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.**

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

I Lpo 94 anges att mål att sträva mot anger inriktningen på skolans arbete. De anger därmed en önskad kvalitetsutveckling i skolan.

Enligt 2 kap. 6 § grundskoleförordningen finns för varje ämne en kursplan. I kursplanen anges bl.a. de mål som undervisningen ska sträva mot.

Enligt förordningen om kursplaner för grundskolan uttrycker mål att sträva mot den inriktning undervisningen ska ha när det gäller att utveckla elevernas kunskaper. De tydliggör därmed de kunskapskvaliteter som är väsentliga i ämnet. Dessa mål utgör det främsta underlaget för planeringen av undervisningen och sätter inte någon gräns för elevens kunskapsutveckling. Strävansmålen i läroplanen beskriver exempelvis att skolan ska sträva efter att varje elev utvecklar nyfikenhet och lust att lära, och att varje elev utvecklar sitt eget sätt att lära.

Vid intervjuer med lärare och rektor framkommer att kursplanernas uppnåendemål är de som utgör grunden för undervisningens planering. Vid elevintervjuerna framkommer inte heller att eleverna känner till vilka strävansmål i kursplanerna de arbetar mot i varje ämne. Det finns ingen planering för hur elevernas inflytande och lust att lära ska utvecklas genom åren i skolan. Inspektörernas lektionsbesök ger inga exempel på att strävansmål är tydliggjorda för eleverna och det är läromedlen som i stort sett styr undervisningen.

Skolinspektionen bedömer att läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot inte anger riktningen för skolans utbildning.

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt 4 kap. 2 § skollagen ska eleverna ha inflytande över hur deras utbildning utformas. Omfattningen och utformningen av elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Enligt avsnitt 1 i Lpo 94 ska skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt som underlag för den enskildes val i skolan. Enligt avsnitt 2.3 i Lpo 94 ska läraren se till att alla elever oavsett kön och social och kulturell bakgrund får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad, svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen. Elevernas möjlighet till inflytande varierar mellan och inom arbetslagen och mellan olika ämnen. Detsamma gäller elevernas medvetenhet om målen för utbildningen. Inspektörerna ser vid verksamhetsbesöken få tillfällen då målen tydliggörs i det dagliga arbetet eller att eleverna varit med och planerat innehållet och upplägget av undervisningen.

Bland eleverna finns överlag en svag uppfattning om utbildningens mål och innehåll. Eleverna vet i liten utsträckning vilka kunskaper som undervisningen ska leda fram till eller vilka mål som finns för respektive ämne. Verksamhetsbesök samt elev och lärarinterjuver visar endast att ett fåtal lärare arbetar aktivt med att ge eleverna kunskaper om målen som finns för respektive ämne. Elever som intervjuas berättar att det varierar med lärare och arbetslag om de får kännedom om målen för undervisningen eller inte.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte i tillräcklig utsträckning arbetar med att tydliggöra elevernas medvetenhet om målen för utbildningen samt deras inflytande över sitt lärande.

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt Lpo 94 avsnitt 2.5 ska samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. För att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv ska skolan också sträva efter att nå ett förtroendefullt samarbete med förskolan samt med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Samarbetet skall utgå från de nationella och lokala mål och riktlinjer som gäller för respektive verksamhet. Vidare ska läraren utveckla samarbetet mellan förskoleklass, skola och fritidshem samt utbyta kunskaper och erfarenheter med personalen i förskolan och gymnasieskola och gymnasiesärskola. I samarbetet ska särskilt uppmärksammas elever i behov av särskilt stöd. Enligt Lpo 94 avsnitt 2.2 ska alla som arbetar i skolan samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Läraren ska samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen. Vidare ska läraren organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjlighet att arbeta ämnesövergripande. Enligt avsnittet 2.8 ansvarar rektorn för att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Gemensamma temaarbeten med ämnesövergripande undervisning förekommer inte förutom vid särskilda tillfällen så som fadder dagar. Arbetslagen har inte diskuterat sig samman när det gäller exempelvis progression i elevernas lärande, individanpassad undervisning eller elevernas inflytande över sitt lärande. Det framkommer också att lärarna inte samverkar för att ta vara på varandras kompetenser i någon större utsträckning. Enligt lärarna har det tidigare förekommit mer samarbete men dels har omorganisationer och framförallt nedskärningar gjort det svårare, dels har lärarna inte uppfattat det som något som ska eftersträvas.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte utvecklat samverkan inom och mellan verksamheterna i tillräcklig utsträckning för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt Lpo 94, avsnitt 1, skall undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den skall med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Enligt Lpo 94, avsnitt 2.2, skall läraren utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

Vid inspektörernas lektionsbesök och vid samtal med elever framkommer att eleverna arbetar med i stort sett samma uppgifter under lektionen. Ibland bestämmer de själva i vilken ordning de vill göra färdigt sina arbeten. Vid elevintervjuerna framkommer att undervisningen oftast styrs av läromedel. Läromedlet, exempelvis matematikboken, är i sig uppdelad efter olika svårighetsgrad.

Lärarna kan inte beskriva för inspektörerna hur de utgår från varje elevs förutsättningar och behov i undervisningen vid planering av undervisningen. Anpassning består mest av att hjälp och stöd ges till dem som inte hänger med.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte i tillräcklig utsträckning anpassar undervisningen till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

I 1 kap. 2 § andra stycket sista meningen skollagen innebär att i utbildningen ska hänsyn tas till elever i behov av särskilt stöd. Enligt 4 kap. 1 § andra stycket skollagen ska särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet.

Resurserna för barn i behov av särskilt stöd har skurits ner vilket bland annat innebär att det endast finns en specialpedagog för alla skolor i kommunen. Skolornas organisation för elevärenden fungerar inte eftersom det inte finns resurser för det. Detta medför bland annat att flera insatser så som utredningar försernas eller prioriteras bort. Enligt både personalen och ledningen för skolorna kan de inte ge alla elever i behov av särskilt stöd det stöd de har rätt till.

Skolinspektionen bedömer att skolorna måste se till att alla elever i behov av särskilt stöd får det stöd de har rätt till.

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 5 kap. 1 § grundskoleförordningen ska rektorn se till att en elevs behov av särskilda stödåtgärder utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas.

De åtgärdsprogram som inspektörerna har tagit del av föregås inte av någon utredning och beskriver inte elevens behov eller åtgärder som skolan ska vidta för att underlätta för eleven att nå målen. Ofta beskrivs egenskaper hos eleven

och åtgärderna riktas mot eleven och föräldrarna. Åtgärdsprogram skrivs i huvudsak i ämnena svenska, engelska och matematik och inte alls i andra ämnen. Eftersom det är oklart vilka resurser som finns att tillgå menade flera lärare att åtgärdsprogrammen var verkningslösa. De eventuella stödinsatser som läraren kommer fram till i förslaget till åtgärdsprogram går ofta inte att genomföra. Åtgärdsprogrammen skrivs av lärarna.

Skolinspektionen bedömer att åtgärdsprogrammen inte uppfyller förordningens krav. Se Skolverkets allmänna råd för åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25).

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever upphörde att gälla den 1 januari 2009. Efter den 1 januari 2009 finns bestämmelserna i stället i två lagar, dels i 14 a kap. skollagen angående kränkande behandling, dels i diskrimineringslagen (2008:567) angående diskriminering. Diskrimineringsombudsmannen (DO) ansvarar för tillsynen av diskrimine-

ringslagen.

Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som man avser att påbörja eller genomföra under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Enligt allmänna råd för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling bör planen innehålla de slutsatser som kan dras av kartläggningarna om situationer i verksamheten.

Barnen och eleverna vid en verksamhet för vilken planen gäller ska enligt 2 § förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling medverka vid upprättandet, uppföljningen och översynen av den årliga planen mot kränkande behandling. Utformningen och omfattningen av barnen eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Skolan har vad man kallar skolans grundvärderingar där skolans trivselregler finns. Det finns också en likabehandlingsplan som upprättas för hela rektorsområdet och som också innehåller en plan för kränkande behandling. Planen är inte lokalt formulerad för respektive skola. Inte heller har åtgärder beskrivits som ska vidtas efter att kartläggning har gjorts på varje skola.

Skolornas likabehandlingsplan innehåller delvis en plan mot kränkande behandling. Där finns en översikt över de åtgärder skolan rent allmänt kommer att vidta.

Skolinspektionen bedömer att skolans saknar en plan mot kränkande behandling som uppfyller lagens krav.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

14 (19)

Motivering
Enligt 2 kap. 6 § grundskoleförordningen finns en kursplan för varje ämne. I kursplanen anges bl.a. de mål som eleverna ska ha uppnått efter det femte och det nionde skolåret. På Saltängsskolan och Hasselfors skola har eleverna enligt timplanen ingen hem- och konsumentkunskap förrän i årskurs 6. Skolinspektionen konstaterar att eleverna inte ges möjligheter att nå målen för hem- och konsumentkunskap efter det femte skolåret.

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
I timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val. Undervisningen syftar, enligt 2 kap.19 § grundskoleförordningen, till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. I elevens val kan även ingå ett språk som eleven inte tidigare har fått undervisning i (nybörjarspråk). Undervisningen ska till sitt innehåll och sin inriktning vara förenlig med målen i den kursplan eller de kursplaner som regeringen fastställt för det ämne eller de ämnen som utgör elevens val. Styrelsen ska erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Styrelsen ska sträva efter att tillgodose elevernas val genom att utnyttja de möjligheter som finns inom ramen för gällande bestämmelser. Undervisningen i elevens val läggs upp på olika sätt men i huvudsak har eleverna inte tillgång till att fördjupa och bredda sina kunskaper i ett eller flera ämnen. Eleverna är inte medvetna om att det finns elevens val. Skolinspektionen bedömer att skolan ej anordnar elevens val enligt förordningens krav.

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.4 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt 2 kap. 2 § första stycket skollagen skall det för ledningen av utbildningen i skolorna finnas rektorer. Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Rektor ansvarar för mer än 45 personal fördelade på två orter. Lärarna på både Saltängsskolan och Hasselfors skola säger i intervjun att rektor sällan hinner vara på skolorna och de uppfattar därför att hon inte kan vara helt förtrogen med den dagliga verksamheten. Lärare och specialpedagog säger att rektor informerar sig om elever i behov av särskilt stöd. Lärarna anser att de får ta stort

ansvar för att driva den pedagogiska utvecklingen och den dagliga verksamheten vid respektive skola.

Skolinspektionen bedömer att rektor inte i tillräcklig utsträckning håller sig förtrogen med det dagliga arbetet eller i tillräcklig omfattning driver utvecklingsarbetet i Saltängsskolan och Hasselfors skola.

3.3.2 Rektor fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 5 kap. 1 § andra stycket och tredje stycket första och andra meningen grundskoleförordningen ska beslut om särskilt stöd fattas av rektor, om inte något annat följer av 5 och 10 §§. Om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, skall rektor se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, skall rektor se till att ett åtgärdsprogram utarbetas.

Enligt uppgift har rektor gett föräldrar möjlighet att neka stöd, vilket lett till att elever i behov av särskilt stöd inte fått det stöd de har rätt till.

Skolinspektionen bedömer att rektor inte fattar beslut enligt bestämmelserna.

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt avsnitt 1 i Lpo 94 måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Ett sådant arbete måste ske i ett aktivt samspel mellan skolans personal och elever och i nära kontakt med såväl hemmen som med det omgivande samhället. Enligt avsnitt 2.8 i Lpo 94 har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat.

Övergripande områden som ingår i arbetsplanerna i form av handlingsplaner är exempelvis inflytande och delaktighet, kunskap och lärande, etik, hälsa och förhållningssätt. Här beskrivs också hur de i skolan ska arbeta för att nå målen i bland annat svenska, matematik och engelska. Dessa handlingsplaner utvärderas enligt lärarna regelbundet i arbetslagen. Inför kvalitetsredovisningen görs bedömningar av måluppfyllelsen med hjälp av Skolverkets analysverktyg BRUK. Vid studier av dessa dokument framgår dock att målen i handlingsplanerna och målen i BRUK materialet inte är konkretiserade och således svåra att utvärdera. Enligt lärarna ger dock diskussionerna i arbetslagen i samband med utvärderingarna mycket.

Vid samtal med lärare framkommer vidare att varje elevs kunskapsutveckling inte systematiskt följs upp och utvärderas i samtliga ämnen i relation till mål att uppnå i årskurs 5. Se avsnitt 1.2.1. i denna rapport. Det saknas också en samlad bild av skolans resultat i samtliga ämnen och följaktligen kontinuerliga analyser av dessa. Kunskapen om skolans resultat är vid tillsynstillfället därför inte utgångspunkt för skolans arbete och skolan saknar ett tydligt system för att kontinuerligt följa upp och utvärdera arbetet så att undervisningsmål och metoder ständigt prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav. En förutsättning för att rektorn ska kunna fullfölja sitt ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans samlade resultat är att lärarna följer upp elevernas kunskapsutveckling. Det är alltså av vikt att rektorn efterfrågar uppföljningar och utvärderingar av kunskapsutvecklingen på individ och klassnivå.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete.

18 (19)

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt 1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska bl.a. varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet och varje kommunalt bedrivet fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Enligt 2 § samma förordning ska arbetet med kvalitetsredovisning främja skolornas kvalitetsarbete och därigenom bidra till att förverkliga utbildningarnas nationella mål. Kvalitetsredovisningen syftar även till att ge information om verksamheten och dess måluppfyllelse. Enligt 3 § samma förordning ska kvalitetsredovisningarna innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder kommunen respektive skolan, förskolan eller fritidshemmet avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningarna ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. Vidare ska enligt 4 § samma förordning elever, lärare och övriga personal medverka i utarbetandet av och elevernas föräldrar ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen. En bedömning av måluppfyllelsen har gjorts utifrån analysverktyget BRUK i en skala från 1-6. Bedömningar görs exempelvis under rubrikerna elevinflytande, arbetsformer, och föräldrainformation. Dessa bedömningar görs arbetslagsvis. Några analyser av måluppfyllelsen görs inte. Det är därför svårt att bedöma i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats. Resultaten vid de nationella proven i årskurs 5 redovisas inte och inga andra kunskapsresultat finns redovisade. I kvalitetsredovisningen saknas således en sammanställning av resultaten i de olika ämnena eleverna har undervisning i och därmed också en utvärdering av måluppfyllelsen i dessa ämnen. Kvalitetsredovisningen innehåller inte en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats. Skolinspektionen bedömer att kvalitetsredovisningen inte uppfyller förordningens krav. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:18) om kvalitetsredovisning. Enligt en ändring i förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplaner och planer mot kränkande behandling redovisas i kvalitetsredovisningen.

Ändringen trädde i kraft den 1 januari 2009 och ska tillämpas första gången för kvalitetsredovisningar som avses 2009.

2009-12-08 Göteborg

Kjell Ahlgren

Jonas Britz